

Bava Metzia (Mishnah 80b)

כל האומנין שומרי שקר הן — **All craftsmen are considered paid *shomrim*.**

The Gemara notes:

לימא מתניתין דלא כרבי מאיר — **Let us say that our Mishnah does not accord with R' Meir.**
 דתניא — **For it was taught in a Baraisa:** שוכר פיצד משלם — **How does a renter pay?** I.e. is a renter considered a paid *shomer* or an unpaid *shomer*?
 רבי מאיר אומר — **R' Meir says:** כשומר חנם — **A renter is treated like an unpaid *shomer*.** ר' יהודה אומר — **R' Yehudah says:** כשומר שקר — **A renter is treated like a paid *shomer*.** Neither a craftsman nor a renter is paid for watching the entrusted item, but each derives some benefit from it. A craftsman benefits in that he earns a fee for his work on the item; a renter is permitted to use it. Our Mishnah, which states that a craftsman is a paid *shomer*, apparently follows the view of R' Yehudah.

The Gemara concludes:

אלא אפילו תימא רבי מאיר — **Rather, you can say that the Mishnah is consistent even with R' Meir** for the following reason: בההיא הנאה — **In exchange for that benefit,** דתפיש ליה — **namely, that [the craftsman] withholds [the entrusted item] until he receives his wage** — דלא בעי למיעל ולמיפק אגזי — **so that he need not go to and fro in pursuit of his money,** הוי עליה שומר שקר — **he becomes a paid *shomer* in respect to [the item].**

Sma (Choshen Mishpat 306, 1)

בדרישה הוכחתי דדוקא באומן דקבלנות — **In the *Derishah* I proved that only in a craftsman through *kablanus*** קאמר דהוי שומר שכר — **is it said that he is a paid *shomer*,** מה שאין כן — **which is not the case concerning a daily worker.**

Shach (there)

לא ידעתי מנא ליה הא — **I do not know where [the Sma] knows this from,** וגם לא מצאתי לשום פוסק שחילק בכך — **and I did not find any *posek* who makes this distinction.**

Bava Metzia 112a

בְּעוּ מֵינִיָּה מֵרַב שְׁשׂוֹת — **They inquired of Rav Sheishess:** קבֵּלְנוֹת — **If an employer delays payment for contractual work,** עוֹבֵר עָלָיו מְשׁוּם בֵּל תִּלְוִין — **does he transgress the prohibition not to hold wages overnight,** אוֹ אֵין עוֹבֵר מְשׁוּם בֵּל תִּלְוִין — **or does he not transgress that prohibition not to hold wages overnight?** אוֹמֵן קוֹנֵה בְּשֶׁבַח כְּלִי — **Does a craftsman acquire the improvement to the utensil that comes about from his work?** וְהִלְוָהּ הִיא — **Then, [the money] owed to the worker is similar to a loan and is not subject to the prohibition against delaying payment of wages.** אוֹ אֵין אוֹמֵן קוֹנֵה בְּשֶׁבַח כְּלִי — **Or does a craftsman not acquire that improvement to the utensil?** וְשִׁכְרוֹת הִיא — **Then, [the money] owed to the worker is a wage and is subject to the prohibition against delaying payment.**

אומן קונה בשבח כלי

שלחן ערוך (חשן משפט שו, ב) - נתן לו עצים לעשות מהם שידה תיבה ומגדל ונשברו אחר שנעשו משלם לו דמי שידה תיבה ומגדל שאין האומן קונה בשבח כלי.

ש"ך (שם שו, ג) - ולי נראה לפסוק דהוי ספיקא דדינא.

קצות (שו, ה) - הא דאומן קונה בשבח כלי אינו קנין גמור להיות כשלו ממש אלא קצת קנין הוא דאית ליה בגויה לקדושי אשה כמו בעל חוב דקונה משכון לקדושי אשה... והוא הדין הכא נמי בשבח הכלי עד שיסלק לו דמי שכירות אית ליה קנין לקדושי אשה.

אם נאנס הכלי שתיקן האומן

ש"ך בשם הריטב"א (קכו, עו) - אם נאנס הכלי מן האומן, חייבים הבעלים ליתן שכירות לאומן דהא ישנו לשכירות מתחילה ועד סוף.

דברי גאונים (כלל פב, ד) - ראובן חקר מהשר לעשות לו בגדים, ונתן ראובן צמר לאומן לטוות, ואחר ימים עבר השר דרך שם וראה שאין הצמר יפה למלאכת הבגדים ולקח הצמר מן האומן בחזקה ושרפה. ועתה תובע האומן מראובן שכר פעולתו שטווה וראובן טוען שכשם שנאנס הצמר שלו כמו כן נאנס מלאכתו שעשה בהצמר. עי' שו"ת תורת חסד שהעלה דהא דאומן קונה בשבח כלי הוא ספיקא דדינא אם כן יכול ראובן המוחזק לומר קים לי כהפוסקים דאומן קונה בשבח כלי וכל זמן שלא נתן לו המעות לא קנה השבח מהאומן ושל האומן נאנס. [ועי' גם דברי משפט שו, ב.]

תשורת ש"י (סי' תיד) - אחד נתן חטים לבעל רחיים לטחון בשכר ודרך בעל הרחיים לטחון גם חטים שלו ושל אחרים ונשרף הרחיים עם הרבה חטים וקמח ותבע בעל הרחיים שכר טחינה כי פטור מאונס ובעל החטים טוען איני יודע אם חטים שלי נטחנו כלל. לכאורה הוי כהאי דינא... [ואינו דן אלא בנאמנו הנתבע, אבל דבר פשוט הוא שאם באמת טחן חטים של בעל הבית הבעל הבית חייב לשלם.]

שורת הדין (ח"ג עמ' רפז) - התובע מכר לנתבע מגרש ועליו מבנה, והם סיכמו על עבודת הריסה ובניה שיבצע התובע עבור הנתבע... בשלב מסויים גילה פקח של העירייה את חריגות הבניה והוציא צו להפסקת הבניה. אחר כך הרסה העירייה את הקומה העליונה וכן חלקים מהקומה התחתונה שחרגו מהתוכנית המאושרת... יכול המוחזק לומר קים לי ואין לחייב את הנתבע.

משפט שלמה (ח"א נתיב ל) - אדם מסר בד לחייט על מנת שיתפור לו ממנו חליפה, לאחר שתפר החייט את החליפה מהבד שנמסר לו פרצה דליקה במתפרה ושרפה את החליפה שתפר... בנידון דנן חייב בעל הבית לשלם לחייט שכר עבודתו, לא מבעיא אליבא דמרן השלחן ערוך דאין אומן קונה בשבח כלי, אלא גם אליבא דהש"ך דסבירא ליה דהוי ליה ספיקא דדינא מכל מקום קיימא לן דאף למאן דאמר אומן קונה בשבח כלי הוי ליה קנין שעבוד בעלים ולא קנין דלוקח.

נתיבות שכיר (עמ' שסה) - בשו"ת מהר"ש הלוי דן בנתן צמר לצבוע וקרה שריפה ונשרף כל בית הצבע וגם הצמר נשרף... אין הצבע מפסיד שכר הצביעה... אף שבעל בית יתמה על דין זה שצריך לשלם שכר עבודה גם כשאין מקבל החפץ לידו כבר כתב המרדכי בבא מציעא דבני העיר ששלחו שקליהם עם שליח בשכר ונאנס שליח נוטל שכרו אף דבני העיר לא נהנו משליחות השליח... ולדידן אין אומן קונה בשבח כלי ממילא לא ישתנה הדין. [וגם מביא התשורת ש"י הנ"ל.] [וכן עיין משפטי התורה (א, מז).]